

НОВА ЗОРЯ

4. WARSZAWA
Biblioteka Narodowa
Minist. Oświaty

ЧАС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот — Конто. Н. Ш.: Краків 405.867

Шкільний рік починається

(Стаття надіслана.)

Не хочу багато розписуватися, бо знаю, що не маєте місця в Вашім органі. Але справу, яку хочу порушити, уважаю пильною і пекучою.

Річ в тім, що за кілька днів починається новий шкільний рік. Хто знає життя на провінції, той бачить, що з нами під оглядом шкільництва не добре. Школи всякого рода заповнені дітьми польськими й жидівськими, а наших дуже мало в середніх школах і стає все менше. Яка се грізна небезпека на будуче, розуміє мабуть кождий Українець і кожда Українка.

Річ ясна, що в першій мірі треба заповнити нашими дітьми наші школи. Однак великим блудом було б, коли в даній місцевості нема своєї середньої школи, не посилати дітей до польської. Се вже анахронізм, побоюватися, що польська середня школа мусить нам засимілювати наших дітей. Певно, що було б краще, якби всі діти були своєю середньою школою. Але де її нема, там треба всіма способами скріпляти процент наших дітей і в чужих школах. Колись чужі школи безумовно асимілювали. Але сьогодні, в часах, коли є своя преса і яка-така своя література, вони вже не асимілюють вплив чужих шкіл на душу молоді. Що се правда, доказують численні ряди наших діячів, котрі ні одного дня не були в своїх школах, тільки в чужих. Отже відкиньмо страх на бік, і де нема своїх шкіл, пхаймо свою молоді і до чужих.

І то справді пхаймо, бо інакше буде зле. А вже тепер в деяких містах по середніх школах майже нема наших дітей!

Ще в сих кількох днях, коли не оден батько та не одна мати вагається, чи посилати свою дитину до середньої школи, дуже заважати може шире слово заохоти священика. Не занедбаймож сеї важної справи!

Правда, в краю біда і тяжко жити. Алеж дітей чогось учити треба. Сегодня все коштує. І наука ремесла такою коштує. Убожших родичів заохочувати, щоб давали дітей до ремесла й до промислових шкіл, котрі скорше дають доступ до шматка хліба. А богатших родичів таки треба заохочувати, щоб посилали дітей до середніх шкіл і то так хлопців, як дівчат, бо без освіченого жіноцтва пропадемо. Нехай же наша заохота буде сміла й отверта, щоб люде посилали дітей до тих шкіл, які є, кого не стати на те, щоб посилати дитину до дальшого міста. Без такого поставлення справи самі будемо собі винні, коли на своїй землі зовсім зіпхнуть нас на сірий кінець і впадемо до незначного відсотка інтелігенції. Отже ратуймо основу своєї будучини!

„Книжка і твір штуки се діла, котрі вічно тривають, бо вони й по тисячеліттях викликають діла й означають їх. Нпр. Книга Плутарха се рукоять ножа, котрий держала в руці Шарлотта Кордей”.

Моральні хиби в кооперації

Без сумніву користна є в громадянським життю критика, як що вона здорова, бо вказує нам на наші недомогання, котрі слід нам усунути, а вже найбільше користи приносить самокритика, як що кожний сам пізнає блуди в своїй роботі. Тому не від річи було б зайнятися питанням, чому так мало в нас хісна з народньої праці, як політика, просвіта, економія й др., а пізнавши причину, негайно її усунути. Чому? Бо замало в народнім життю Божого благословенства. За мало його тому, що ми на всяку народню працю дивимося більше з матеріального ніж морального становища. — Маю на думці важну ділянку народньої праці — кооперацію, котра під цей час могла б здержати нарід від упадку, колиб оперта була на сильнішій, твердшій основі.

Ми свідками стихійного росту ідеї кооперації на наших землях після війни. Кооперація понуко являється безперечно страшніе прямо зубожіння нашого села і міста. Самозаховачий інстинкт приневольное громадянство шукати дошки ратунку і воно горнеться до коперації, щоб економічно стати на ноги. Се прояв додатний. Не можна однак промовчати сего факту, що в нашій кооперативній відродженню після війни можна завважити поважні браки і хиби. Такою найповажнішою хибою є якраз відсутність ідейних моральних первнів у кооперативній будівлі, що на майбутне грозить цілковитим виродженням самої кооперативної ідеї. Се вже вина проводу кооперації, бо якраз завданням проводу дбати про це, щоб діло економічної соціяції опиралося на тріквій моральній підставі.

Провід наш дивиться лиш на матеріальні успіхи, а на культурно-виховний характер кооперації недостаточну звертає увагу. А кооперація це ж не тільки отворення склепику, що торгує з можливо найбільшими зисками, але це передовсім практична школа взаємної любові, єдності і солідарности, народньої згоди і карности, пильности й оцадності, товарискости й покори, словом чеснот, яких в життю народа така недостача — кличів, які іменем Христа ширить його свята Церква. Кооперація вимагає чистих рук, гарних характерів, благородности душ. Хто тих чеснот не має, той кооперацію (свідомо чи несвідомо) нищить. — В кого є хапчивість, цей зробить манко, в кого є захланність, цей не подбає о користь з кооперації для загалу, хіба для себе, в кого є гордість, цей не стерпить заслуг свого товариша праці на кооперативнім полі, хто є лінивий до праці, цей занедбає не одну добру справу кооперації. Словом добре ведена кооперативна се центр, котрий у благородное душу человека, натомість зле ведена може стати притокою до морального занепаду народа, нагодою до крадежи, самолюбства, захланности, ласкімства, партійних межиусобиць, особистих порухунків а навіть і згіршення.

Ця аномалія вже почасті й показується зпоза заслони демагогії всякого покровою: інтриги, протекція, недовірчивість, упередження, деспотичне трактування службовиків низших вищими, партійна сторонничість, погоня за грошем, — це все свідчить, що кооперація в нас не є на зовсім добрій дорозі, що в ній нема морально-виховного напрямку, який виховав би нам ідейну, патріотичну, карну, оцадну, характерну, працювиту суспільність. Були випадки, що з ненависти оден кооператор виводив на другого ревізії перед загалом з чого йшли сварки, критика, пониження другого, обиди чести. Селянин дивився на те з розчаруванням, бо сподівався від інтелігентного брата кращої науки й приміру. Це все свідчить, що в нас великий щір бррозуміння кооперації. Що ми хоча в одному напрямку й стягаємо свої сили до якоїсь акції, то з другого боку розкладаємо свою енергію на дрібні атоми, на руйницьку роботу. Матеріально, фізично в нас великий рух, але морально, духово в нас байдужість, оспалість і занепад. А моральний занепад після природного закону мусить потягнути за собою з часом і матеріальну страту. В нас є справді кооперація фізична, але нема в нас кооперації духових сил, моральних. Відвічна боротьба духа з матерією найкраще показується в коперації.

Який же вихід? Злучім часть матеріальну й моральну в одно. — Працюючи спільними, зкооперованими силами над двигненням народа з занепаду, працюймо рівночасно й над викоріненням з сердець народа злого. Нехай наші кооператори несуть на села не лише чисто земські кличі матеріальні, але хай стануть вони рівночасно розсадниками чеснот, яко знамен життя духового, надматеріального, надприродного. Чесноти ці безумовно потрібні в коперації повинні перелитися з верхів на кооперативні низи. Ідея християнсько-католицька, що одинока має силу нарід уздоровити, не сміє бракувати і в коперації. Верхи повинні її безумовно мати самі та при всякій нагоді світити таким приміром низам. Благословенство Боже, від якого успіх кожної праці залежить, сплине на коперацію лише тоді, коли вона опреться не на саму матерію, але й на основу християнських моральних чеснот. — Може отсі мої уваги знайдуть відгомін у тих, що як фахівці покликани до цієї праці й можуть направити лихо, що грозить нашій коперації.

о. Ілія Братик.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Христ. Організації:

Ч. 1. Основи соціології	3— зол
Ч. 2. Світила Сходу	3— ”
Ч. 3. Спіритизм	2— ”
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0 80 ”
Ч. 5. Секти й сектанти	0 60 ”
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1 50 ”
В. Липинський: „Хам і Яфет”	— 90 ”

Політичний огляд

(Дипломатичні маневри в міжнародній політиці; цілі маскування і цілі дієвості).

Львів, 19-20 серпня 1928.

Вже місяць минає від Шубертівського свята у Відні — свята музичного, одначе французька політична преса й досі не може успокоїтися. Невже чарівні пісні зперед 100 літ можуть викликати політичні страсти? Очевидно, ні; де як де, а в Парижі зміють цінити таких геніїв мистецтва як Шуберт. Тамощня преса (а вона, очевидно, відбиває настрої в висших політичних сферах) не може й досі вийти зі збентеження, що віденський ювілей був використаний для політичної демонстрації в користь ідеї злуки Австрії з Німеччиною — т. зв. „аншлюсу“. А сама думка про те, що через таку злуку нова Німеччина досягла б до Морави на заході і до Драви на полудні, викликає у французького політика жах. Се було-б перекресленням перемоги і версайського трактату, захитанням усієї європейської рівноваги політичної та постійною небезпекою для Франції... І не тільки для французів: однаково для милої їм Чехословаччини, як і для нелюбої Італії, та й інших. Взагалі, багато держав і народів зацікавлені в удержанні сучасного політичного систему („статускво“) в Європі й лякаються нагалих змін. Говоримо „наглих“, бо чейже нема таких навіших серед політиків, які вірили-б у вічну незмінність теперішніх границь.

Отсю можливість злуки передбачували воєнні побідники вже в моменті, коли доконали нерозважного і важкого наслідками розбору Австро-Угорщини, і тому задалегідь подбали про забезпечення в самих мирових трактатах: суверенність Австрії може бути в будучині змінена тільки за однодушною згодою Ради Союзу Народів. Про таку однодушну згоду в сучасних обставинах не може бути й мови: окрім самої інтересованої Німеччини певно ні одна держава не бу-

ГУРТОВО.

НОВООТВОРЕНИЙ МАГАЗИН

ДЕТАЙЛ.

ФУТЕР Абрагам ФЛЯСТЕР

Львів, пл. Краківська 6.

поруває готові футра та ріжнородні скірки по конкурентційних цінах. — Для П. Т. Урядників 292 на довідні слати. 1 10

ла-б сьогодні за тим; та в будучині — беручи річ чисто теоретично — не виключене й таке, що з цілої Ради С. Н. лише одна держава, сим разом інтересована Франція, була-б проти такої злуки. Звідси й неспокій у французьким громадянстві.

Що Французи щиро висилоють свої думки в сім напрямі як-би то не допустили до австро-німецького об'єднання се певно; натомість можна сумніватися, чи ся небезпека (у французьким розумінню) реальна, себто чи дійсно така злука в близькім часі взагалі можлива, хочби й не було міжнародно-правних перепон і хочби інші держави не бачили в ній зараз приводу до війни („казус беллі“). Без сумніву, якби не рішуча опозиція переможців, то до об'єднання було-б прийшло зараз таки 1918, або в найближчих роках потім. Тоді був великий сезон для подібних клячів („пункти Вильсона“) і багато з них зреалізовано: об'єднання французьке, італійське, югославянське, чесько-словацьке, польське, румунське і т. ін. (Тоді-ж проголошена була злука всіх земель з українською мовою, лише не було кому зреалізувати її...)

Та сьогодні інакше. Сьогодні радше замітний рух відворотний: Алязасі стараються увільнити з сердечних обіймів французьких, Хорвати — з сербських, Словаки — з чеських, Семигородці й Буковинці — з румунських... Правда, слово „аншлюс“, сьогодні на устах кожного майже Австрійця і дуже бога-

тьох Німців, одначе тільки на устах; в умах воно мало закорінене, а в серцях хіба вже найменше. Бо якби дійсно злука з Німеччиною мала бути ліком на всі болі й недостатки нової Австрії (як у се найв-ні вірять), то вона досі — по десяти літах — була-б уже доконаним фактом. Коли воно сьогодні не так, то се найліпший знак, що ні Австрійцям ні Німцям до об'єднання цілком неспішно.

Якже так? — питаєте. Відповідь проста: Австрійцям не вільно, правда, формально зрікатися своєї суверенності, а Німцям формально поширювати її по Угорщину, одначе ніщо не стоїть на перепоні, щоб одні і другі зробили се фактично. Жадна міжнародна сила не може перешкодити тому, щоб Австрійці ухвалили у себе всі ті закони і порядки, які обов'язують у Німеччині; щоб права Німців в Австрії, а права Австрійців в Німеччині нічим не рижнилися там від австрійських, тут від німецьких; щоб прим. дипломати були рівноправні; щоб не було паспортного примусу на границі; щоб австрійські товари шли без ціла в Німеччину, а німецькі в Австрію і т. д. і т. д. Тимчасом з безмежного комплексу справ, що сим способом всупереч усім антантам могли бути об'єднані, не сталося нічого (приготовано тільки майже однозвучний кодекс права карного). Взагалі, маємо класичний приклад, як то у людей, що інше на язичі, а що інше в серці.

В Німеччині нема явних ворогів австрійського „аншлюсу“, але є таємні про-

ЗБИЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, забезпечайте від огню тільки в своїм — Товаристві взаємних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Інформації уділяють місцеві агенції. 287 3—16

Науковий фейлетон „Н. Зорі“ з 19. VIII. 1928.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерті 1828—1928.

II. Творчість.

Шуберт належить, побіч Моцарта, до найплідніших композиторів усіх часів. За неповних 20 літ своєї діяльності лишив могутню творчу спадщину, з якої ледви половина осматрена опусами числами — а з прочими ненумерованими опусами вишлюби всіх разом шонайменше 300! Така творчість не знала ні дня павзи, а коли зважимо, що тут майже нема твору, який не носив би пята генія, то скажемо, що зі всім справедливо історія музики призначила Шубертіві одно із передових місць.

Вся його творчість носить знамя безпосереднього, відрозового натхнення, не пуганого ніякою рефлексією — і коли вживемо тут звісної термінології Шіллера, прикладаної до поетів, то скажемо, що Шуберт, так як Моцарт, є типом „наївного“ мистця, не „сантиментального“ як пр. Бетовен, Мендельсон або Брамс. Стиль Шуберта, подібно як Бетовена, не знає манери — навпаки, при всій своїй єдності він міниться багатством відтінків. От найдемо тут раз ніжку простоту народньої пісні, то знова шебетливе італійське „бель-канто“, то нараз заблісне ярка словянська або дика циганська нота, або знова всміхнеться медуєтова грація часів ампіра, то нараз гучні вихляси лендлера, инколи з вірним наслідуванням народньо-музикантських манер —

іншим разом попадамо на монументальну церковну поліфонію, повну тріумфального розмаху, або на суворий стиль хорату, понору-величній як катедра св. Стефана у Відні. Більшість його творів, головню інструментальні, сценічні, а навіть багато хорових, носять на собі сильний віденський кольорит і тут найвиразніше зазначився дух епохи Біддермаєра. Одначе якраз у найголовнішій діячності своєї творчості — в пісні вибуваєтья Шуберт до крихти усього спеціально-віденського і підноситься до височини загально-людського. Коли кинемо оком по всій його творчості — якже пребогато, дійсно невичерпане жерело правдиво натхненої музики! А се якраз пророчисте свідощтво могутньої сили *ме лоді*, що пливе прямо зі серця і побиває на прах усюду пустовену псевдо-музику, роблену лиш головою! Хто вже зблизований перченими елюкубраціями теперішнього музичного негро — та індіянофільства, — нехай іде пити сю цілощу „Ліхтенгальську воду“ вічної, хрустальночистої мелодії!

Шуберт находився постійно в такому вирі творчості, що прямо тривав евіденцію своїх творів — часто думалося, що своєю власну пісню забув, опісля, чуючи її, не пізнав та... похвалив як чужий твір! Така історія мала статися зі „Серенадою“ („Leise flehen meine Lieder“). Така вічна творча гарячка не позволявала йому на довге викінчування одного твору (як се робив пр. Бетовен), і тим-то в його більших творах попадаємо на чимало місць доривочних або знова флеоназмів; накопичення тем розкихає форму, то дається по трохи в знаки спеціально в сонатах — хоча се далеко не всім. Про се поговоримо ще пізніше.

Але наразі прийдем до частинього перегляду його творчості.

На перший погляд кидається тут переважаюча в о к а л ь н а ділянка Шуберта, се тип кляска з перевагою вокалізму, як пр. Бак, Гендель, Брукнер, Брамс, Вольф, — коли пр. у Бетовена та Шопена інструменталізм бере верх, зглядно панує майже виключно, а знова в інших, як пр. Гайда, Моцарт, Мендельсон панує рівновага між інструменталізмом, а вокалізмом. Вокальна творчість Шуберта творить з галузи: 1. *сольова пісня* в супроводі фортепяна (побіч неї лише дуже скромно заступлені дуети, терцети, томо); 2. *хор á cavella* і в супроводі (світського характеру); 3. *духовна музика* (мессі, оферторії, градуали, псалми, кантати, і ораторія, менші церковні твори на найріжнороднішу обсаду). Про сценічну творчість Шуберта, також дуже численну, скажемо пізнішим разом.

Ми поставили на першому плані нашого перегляду сольову пісню. Вона займає передове місце в усій творчості Шуберта взагалі — і хоча він сотворив ряд геніяльних творів у всіх прочих, між иншим інструментальних ділянках — то все таки над усім тим держить верх сольова пісня — навіть чисельно — понад 600! (7 томів вид. Петерса). Сольова пісня є у Шуберта тим, чим fuga у Баха, соната у Бетовена, опера у Вагнера — се квінт-есенція його творчого духа. Від пісень властиво почав він свою творчу кар'єру, а навіть у сонатах не вибуваєтья пісенного стилю.

Перший том пісень творять цілкі: „Гарна мельниківна“ (Schöne Müllerin) до слів Міллера (1823) — лірична драма заведеного кохання молодого хлопця, щось у роді Вертера, лише на тлі на-

тивники: протестанти бояться стратити своє верховодство над теперішню католицькою меншстю; промисловці і винарі бояться конкуренції австрійських продуктів; пруські центральні скріплення південно-німецького автономізму, і т. д. А всі вони доволі сильні, щоб об'єднання відкладати в безконечність. У Австрійців власти подібні суперечности інтересів, а над усе сила історичної традиції й географічної необхідности. Від віків господарське життя Австрії було зв'язане з Дунаєм, Судетами, Балканом і Адриєю, і того зв'язку не розірве ні журналіст статтею, ні парламентарист промовою. Правда, колиш сь давню Австрію рахувалася частиною св. германськоримської імперії, та се було в обставинах нічим до нинішних неподібних. Свідомо чи несвідомо, а все реальне життя пертме Австрійців радше до відбудови утраченого становища над Дунаєм, ніж до творення незаних зв'язків з Реном чи Балтиком.

Та звідки-ж у такім разі весь галас? Чому Шубертівське свято переіменовано в „аншлюсову“ демонстрацію? Звідки той неспокій французької преси і недвозначні погрози Англії? Демонстративний рух за злукою аранжований очевидно Німеччиною (звісно за згодою Австрії, яка знов має в сім власні цілі), щоб попросити страшити Францію та спонукати її до уступок на цілком інших полях: в справі репараційних зобов'язань, а головню в справі уступлення французької армії з Німеччини (евакуація Ренської області) та — не на останнім місці — в справі поліпшення німецько-польських кордонів. До тої самої дипломатичної гри належить, очевидно, й німецька політика в справі Вільна, де вона за кулісами підпірає Вальдемара, хоч й цілком на тім не залежить, щоб Вільно було литовське. Одним словом, перед нами цікавий зразок дипломатичних маневрів, де маскується одно, щоби досягнути друге.

ФУТРА ГОТОВІ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ по дуже низьким цінам поручас
ТУХ СПІЛКА Львів, Скарбківська, ч. 3.
275 10—15

Антисемітизм в СССР

В Мінську виходить жидівська комуністична газета „Октябрь“. Вона доносить про нові жорстокі прояви антисемітизму на Білорусі. І так на однім робітничім вічу напали на жидів-робітників, тяжко над ним збиткувалися й опісля викинули зі зборів.

Редактора газе і заступників, Шапіру, котрий описав той факт, зранено ножем.

Коли на засіданню групи комсомольців порушено справу виключення з організації одного члена за його антисемітизм, — секретар організації висказався, що його нема за що виключати з організації, а вся „ячейка“ притакнула. Взагалі ні комуністичні організації, ні більшовицькі власти не провадять уже серйозної боротьби з антисемітизмом.

Харківська „Звізда“ напечатала статтю про те, що в Києві й Харкові закрито жидівські видавництва.

В Дніпропетровську з міліціонери підчас служби допустилися протижидівських вибриків. Рад. преса стверджує зріст антисемітизму в роб.-селя. міліції.

Таким чином більшовицький уряд помагає переходити і в справі жидівській на подібне становище, на яким стоїв царський уряд.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 15—50 д

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Евхаристійний Конгрес у Ченстохові. КАП оголошує програму Евхаристійного Конгресу, що в днях 7—9 вересня ц. р. відбудеться в Ченстохові при співучасті кардинала Гльонда і багатьох інших членів латинського Епископату. Важніші науки будуть виголошені на теми: Евхаристійний Христос як цар світа, Евхар. Христос і Молодь, Мати Божа і Св. Евхаристія, св. Евхаристія жерелом апостольської сили для мужини і ж.

Адам і Ева — тема докторської дисертації. (КАП.) У Штрасбурзі докторизувався недавно з теології один священник на підставі праці: „Первісний стан людини в традиції Церкви до св. Августина“. Праці сій присвячено прехильні рецензії.

Перед конкордатом з Югославією (КАП.). „Giornale d' Italia“ подає, що по довгий мовчанці почалися знова переговори між Апост. Столицею а югославянським урядом. Югославянський посол Сімїч по кількох конференціях з кард. Гаспарієм був прийнятий на спеціальній аудієнції у Св. Вітія. Згаданий часопис висловлює думку, що невдовзі можна буде сподіватись заключення т. зв. „modus vivendi“, а опісля регулярного конкордату.

Протести проти переслідувань. За починю міжнародного католи. пресового бюра (К. І. П.) у Газі скликано 25 вч, на котрих численно зібрали голландські католики енергично протестували проти переслідувань мекіканським урядом католиків. Ухвалені резолюції з протестами закомуніковано мекіканському послови в Газі та голландському міністрови заграничних справ.

роднього середовища і забарвлена тоною народньої пісні; „Змова подорож“ (Winterreise) до слів сежог автора (1827) — цілкі увесь навіяний резинацією — найбільше звісні нумери звідсіля, се „Ліпа“ (Der Lindenbaum), „Водна філя“ (Wasserflut) вікні останній нумер „Лірич“ (Der Leiermann), що аж дивно нагадує нашого українського лірич; „Лебедий спів“ (Schwanengesang) до слів головню Гайного та Рельштаба (назва не від автора, а від накладчика вказує на написання сих пісень вже в 1828 р., недовго до смерті) — тут маємо між иншими популярну серенаду „Leise flehen meine Lieder“ (Рельштаб), романтичну сцену „Над морем“ (Am Meer — Гайне), драматично закресні пісні (також до слів Гайного) як: „Атляс“, „Місто“ (Die Stadt), „Двійник“ (Der Doppelgänger). За сим циклем (ше в тім самім 1-шім томі) йдуть уже зі всім окремі пісні — „Ausgewählte Lieder“. Саме тут маємо найпопулярніші та найраїніші пісні. Ось зараз на вступі: „Лісовий цар“ (Erlkönig), „Іретхен при коловоротку“ (Gretchen am Spinnrade), „Пільна рож“ (Heidenröslein), усі 3 до слів Гетого — се перші пісенні дебюти композитора, в яких уже відразу відко новий переломовий пісенний стиль.

І тут вичислено лише дещо, бо в тісних рамках сї скромної праці неможливо вичислювати всього. Скажу тепер лише загально про пісні Шуберта на тлі історії сольової пісні нових віків.

Сольова пісня з'являється вперш у Німеччині коло половини XVIII століття. І від тоді аж до Шуберта вона, плекана всюди лише як щось побічного (в „вільних хвлях“ поза операми, ораторіями, сонатами і т. п.) — має характер або неважливого строфічного пі-

соньки на лад французької „шансон“ чи „романси“ — або довго, кольоратурісткої арії в стилі італійської опери, в формі аллегро чи ронда. Але лише нечисленні виімкі виломлюються зі шаблону — ось пр. Моцарта: „Фіалка“ (Das Veilchen), „Вечірні думи“ (Abendempfindung) чи Бетовена: „До далекої милої (An die entfernte Geliebte). Та крім сих пісень підготували Шубертову реформу північно-німецькі *балляди*. Іхні автори *Райхардт* і *Цумстег*, хоча не одарені надзвичайним генієм, все таки внесли в пісню більшу свободу форми — замість симетричної форми арії (їдентичної, як сказано з формою сонати або ронда) надавали пісні таку форму, яку диктувало слово поета. Се та сама ідея, що в оперній реформі І. Люка. Шуберт навязав отже до півн.-нім. балляд і до згаданих чільніших пісень Моцарта і Бетовена — без ученої премедитації, самою тільки силою натхнення — і шойно сотворив модерний тип пісні — пісні, яка є тільки піснею, тільки музичним вивовненням поетового слова, без запозичування форм з інструментальної музики. В виду сего розвинув він тут сильно *звукове маларство* аж до реалізму; наслідування голосів природи, як рев бурі, клекіт млина (в „Гарлій мель.“), цвіріткі птаць, і т. в. в купі з можливо простим і природним веденням співної партії, надає пісні характер образка, вирваного живцем із життя, і се є тут якраз новістю, незнанню ше ніколи досіль у пісні, бодай у такій степені. Понадто з'являється тут ще один новий тип пісенної техніки, т. зв. деклямаційна пісня — пр. „Двійник“ (Doppelgänger), „Група з Гартару“ — речитатив, очевидно не старий італійський лише свобідно мелодійний, на тлі багатой фортепянової партії.

Під впливом Шуберта трохи не вся пісенна творчість XIX ст. стала відразу під знаком його реформи — за виімком більшости (але не всіх) пісень Мендельсона і Шопена, остаючих ше трохи при старій формі, всі визначні творці стають у ділянці пісні під побідним знаменем Шуберта. Наперд Шуман, наскрізь романтик і новатор, розвиває дальше тип деклямаційної пісні; богату фортепянну партію мають також пісні Роберта Франца — спеціальноруж „новоромантики“ Берліоз, Ліст і Вагнер плекають деклямаційну пісню (Ліст поза сим також заслужився коло популяризації пісень Шуберта своїми фортепяними парафразами з тих пісень). Також оперна реформа Вагнера, стиль словянської опери та зміна стилю в останній творчій періоді Верді рішучо немислимі без пісень Шуберта — бож треба було вперш усього проломати старі форми сольоспіву! Але навіть Мендельсон і Шопен, що здебільше „стоїли на боці“, улягли в кількох піснях новій струї, і то сильно — згадаймо першого пр. „Передсмертню пісню бояр“, другого „Мельодію“ (Z gbr, skad dżwigali). Що й такі великі пісняри, як Брамс, Гріг, Вольф, Франк, пішли ідейно за Шубертом — се очевидно. Те саме скажемо і про словянську сольову пісню — згадайте Даргомижського, Мусорського, Чайковського, Римського-Корсакова, Сметану, Дворжака — а в нас: Людкевича та Барвінського (зі старших що найвише: Матюка).

(Кінець буде.)

Присилайте передплату!

З причини
реконструкції
льокалю

„ОЛЬКА“

РИНОК 35. біла Народної Торговлі уділяє 10% рабату

з виставових ція при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточ, всяких трикотових виробів та жіночого білля. Велика окаязія при 72-процентовій цловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!

Місійний Союз катол. жінок і дівчат оголосив звіт з діяльності своїх організацій в Німеччині, Чехословаччині, Італії, Польщі, Бразилії, Уругваю, Швейцарії, Австрії, Бельгії і в Америці. На ціль місії зібрано в 1927 поперх 20 мільонів лірів. Цей Союз несе поміч також католикам, що живуть порозкидані серед некатоліків в Європі.

Мальтанське духовенство проти Англії (КАП). Мальтанські часописи доносять, що представники тамошнього духовенства заявили в письмі до президента сенату, що з приводу ворожого відношення уряду не візьмуть більше участі в працях сенату. Духовенство на Мальті є в опозиції до англійських властей, закидаючи їм нагальну денационалізацію Італійців.

Н О В И Н К И

Продовження „Роксоляни“ і „На міжн. виставу преси“ — в слідуючій числі.

Початок шкільного року в школах середніх, учит. семинарах і школах фахових виймово ц. року назначений на 3. вересня.

Міжнародний Конгрес істориків в Осло закінчився 20. ц. м. Черговий (VII) Конгрес відбудеться в 1931 р. в Варшаві.

Гадини розмножилися численно на Словаччині в наслідок спек. Богато випадків покусання людей в полі, деякі смертельні.

Бійка за церкву. В Кремінеччині на Волині в с. Вишгородку прийшло недавно до кривавої бійки між православними а католиками за церкву. Бійку спинила поліція.

Люрд. Сегорічне (56-те) Національне Паломництво до Люрд у Франції відбувається дуже величаво. В неділю число паломників оцінювали на 50.000.

Німецькі пластуни в гостях у наших. Група молодих німецьких пластунів з Берліна задержалася вчора у Львові в переїзді до Підлютого, де пробудуть кілька днів у гостині в нашій пластовій таборі. Молоді пластуни виглядають ба дьоро. Виспівують німецькі маршові гимни при акомпаніменті мандолін і гітар. Вакації перевели вони над адрійським морем і з поворотом до Берліна відвідують наші українські Карпати. Щасливі хлопці!

Конгрес орієнталістів. XVII. міжнародний Конгрес орієнталістів починає свої наради 27. ц. м. в Оксфорді. Участь в нім зголосило біля 600 делегатів з різних країв. XVI. конгрес був 1912 р. в Атенях.

Жидівські комуністи в Смоленську зажадали віддання їм місцевої синагоги для житку робітничого клубу.

Звісний професор філософії, швайцарець Ришард Герберт святкував минулого тижня 50-ліття уродин.

Зелянець єпископом. З Нової Зеландії доносять до Лондону, що о. Фридрих Беннет, уродженець Зеландії іменований єпископом єпархії Вайапу в Н. Зеландії, в якій живе племя Маорі. О. Беннет, се перший зеляндський туболець, що осягнув таке високе відзначення.

150-ліття свого відкриття обходять сего місяця Гавайські острови. Відкрив їх в 1778 р. мореплавець Джемс Кук. В торжестві візьмуть участь також англійські війська, котрі були там останній раз ще в 1779 р. Від тоді Гавайські острови належать до Злучених Держав Америки.

Чехи скінчили й видали переклад „West-östlicher Divan“ Гетого. Переклад знаменито доконав Оттокар Фішер. Се вже шестий том його прекрасного видання Гетого в чеській перекладі.

Книжкова продукція в Німеччині. Найновіша статистика німецької видавничої продукції виказує в 1927 р. 24.866 новостей, 6.160 нових накладів, разом 31.026 ріжних назв книжок. Докторських дисертацій видруковано в тім числі понад 4.000 В порівнянні з попереднім роком, продукція збільшилася о 1000 нових книжок.

Преса на Закарпатській Україні. На Закарпатській Україні виходить 60 часописів. Із них 2 щоденники, 2 дво-денники, 1 двічі в тиждень, 30 тижневиків і 18 місячників. По мові: 2 малярських, 16 українських, 13 московських, 5 жидівських, 4 чеських. Із усіх часописів виходить в Ужгороді 33.

Екзумація останків Дон Карльоса. Історичне товариство в Мадриті задумує довершити екзумації останків Дон Карльоса († 1568), щоб очистити короля Филипа від закиду, начеб він велів був отруїти найстаршого сина.

— Каса хорих віденського купецтва оповіщує, що число її членів сильно росте і що вона приступила вже до виконування плянів забезпечення купців від випадків і на випадок старости.

Друкарські похибки в І. ч. фейлет. „Ф. Шуберт“: Ст. 4 шпальта 1, рядок 20 з гори: при слові „історії“ лапки зайві. Ст. 4 шпальта 2, рядок 10 з гори: зам. Грабаря — Гагаря. Ст. 5 шпальта 4, рядок 1 з гори зам. Gmoll — Fmoll. Ст. 5 шпальта 4, рядок 24 з гори: зам. укаїнській — українській. Ст. 5 шпальта 4, рядок 33 з гори: зам. поет — маляр. Ст. 5 шпальта 4, рядок 34 з гори: зам. Бацерифельд — Бауерифельд. Ст. 5 шпальта 5, рядок 9 з гори: зам. чотирьох — готових. Ст. 5 шпальта 5 рядок 25 з гори: зам. літературі — лектурі.

— Перенесення тлінних останків бл. п. полк. Д. Вітовського і чет. Ю. Чучманя з каплиці до могил, відбудеться 25. ц. м. о год. 2-ій попол. на цвинтарі St. Hedwigs-Friedhof, Berlin, Liesenstrasse.

† Іванна з Терешкевичів Галушинська, дружина голови „Просвіти“ і сенатора Михайла Галушинського, померла в понеділок 20. серпня ц. р. у Заліщиках після важкої недуги по перебутій операції осиротивши 3-є дітей. Похорони Покійної відбудуться 22-го серпня у Заліщиках.

Нові книжки

ПШЕНИЦЯ. Про її управу та угноювання. Зладив інж. агр. Гр. Паляниця. 16°, ст. 32 з ілюстраціями. Ціна 0.20 зол.

ЖИТО. Про його управу та угноювання. Зладив інж. агр. Гр. Паляниця. 16°, ст. 32 з ілюстраціями. Ціна 0.20 зол.

МЕЛЮРАЦІЯ І КОМАСАЦІЯ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ. Зладив інж. Ол. Охрим. 16°, ст. 51+(3)+2 пляни. Ціна 0.75 зол.

Всі три книжечки вийшли ц. р. накладом Т-ва „Сільський Господар“ у Львові. Особливо в останній книжечці, про мелюрацію й комасацію знайдуть наші рільники дуже цінні практичні, на останніх здобутках рільничої культури оперті вказівки. Крім технічних відомостей про мелюрацію й комасацію автор подає також обовязуючі тепер нові законні приписи в тих справах, що тим більше підносять вартість книжечки.

ОГОЛОШЕННЯ

ПОДЯКА.

Вп. ПП. „Артистам-малярам Северинові Борачкови і Йосифові Яремі за стильове і прегарне розмальовання церкви в Клебанівці сердечне Спаси Біг.

о. Теофіл Копистянський
декан і парох в Клебанівці.

296 1-3

ВЕЛИКИЙ ВІДПУСТ при храмі Успення Преч. Диви Марії в Порохнику відбудеться сего року від неділі дня 26. серпня вечером до вівторка дня 28. серпня В понеділок поподудни і вівторок рано обхід хрестної дороги. На той відпуст запрошує ближших і дальших вірних Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Порохнику. 295 1-2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТНІ. I-ша бібл. — 60 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 100 книжок за 150 зол. пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., прочі р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дбрана; й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісьць готівки приймаємо також векселі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Заовляяти: „Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 1-50

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматолог-дентист

ордиує в недугах устної ями і зубів в липні і серпні як передтим
Львів, вул. Галицька 19, II пов. 11-20

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 6-25

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поруцає Інж. К. Котецький і С-КА

Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 12-12

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найлучші, урядово уповаженні

КУРСИ САМОЇЗДОВИХ КЕРМАНІЧІВ

::: Й. ГАЙТЛІНГЕР, ЛЬВІВ, КОЛЕРНИКА 16. :::
Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. Разом 165 зол. на рати. Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пішіть за інформаціями й проспектами. Вписи шодня.
274 10-12

Рукавички, панчохи - -
- - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сїни. 20-50

ШАПКИ
КАПЕЛЮХИ

у великім виборі
227 12-12
по низьких цінах

I. Віттман, :: ЛЬВІВ, ::
Трибунальська 1.

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств

:: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах
і на дуже догідних умовах

Фірма РЕЗЕТКА

ЛьВІВ, ул. Словацького 2.

286 5-20